

**УХВАЛА
ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про закриття конституційного провадження у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 1 частини другої статті 37, статті 45, пункту 12 розділу XII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII та окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України

Київ
12 березня 2026 року
№ 5-уп/2026

Справа № 1-25/2020(395/20)

Велика палата Конституційного Суду України у складі суддів:

Петришина Олександра Віталійовича – головуєчого,
Барабаша Юрія Григоровича,
Водяннікова Олександра Юрійовича,
Городовенка Віктора Валентиновича,
Грищук Оксани Вікторівни,
Кичуна Віктора Івановича – доповідача,
Лемака Василя Васильовича,
Олійник Алли Сергіївни,
Первомайського Олега Олексійовича,
Різника Сергія Васильовича,
Совгирі Ольги Володимирівни,
Філюка Петра Тодосьовича,
Юровської Галини Валентинівни,

розглянула на пленарному засіданні справу за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 1 частини другої статті 37, статті 45, пункту 12 розділу XII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 31, ст. 545) зі змінами, окремих положень

Кодексу адміністративного судочинства України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Кичуна В.І. та дослідивши матеріали справи, Велика палата Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Суб'єкт права на конституційне подання – 45 народних депутатів України – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність):

– пункт 1 частини другої статті 37, статтю 45, пункт 12 розділу XII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII зі змінами (далі – Закон № 1402);

– частину третю статті 23, абзац другий частини п'ятнадцятої статті 31, частини восьму, дев'яту, одинадцяту статті 33, частину шосту статті 37, частину сьому статті 40, пункт 5 частини другої статті 236, частину восьму статті 249, частини п'яту – восьму статті 266, частину третю статті 278, частини четверту, п'яту статті 285, частину одинадцяту статті 290, частину третю статті 292, частину третю статті 311, частини третю – шосту статті 346, статтю 347, частину третю статті 365, підпункти 5–8 пункту 1 розділу VII „Перехідні положення“ Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України);

– абзац другий частини п'ятнадцятої статті 32, частини п'яту, сьому, дев'яту статті 33, частину шосту статті 39, пункт 7 частини першої статті 228, частину десяту статті 246, частини третю – шосту статті 302, статтю 303, частину другу статті 315, частину шосту статті 321, підпункти 2, 5, 7 пункту 1 розділу XI „Перехідні положення“ Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України);

– частину тринадцяту статті 33, частини п'яту, сьому, дев'яту статті 34, частину шосту статті 40, пункт 10 частини першої статті 252, частину десяту статті 262, абзац другий частини першої статті 401, частини третю – шосту статті 403, статтю 404, частину другу статті 416, частину третю статті 425, підпункти 2, 5, 7 пункту 1 розділу XIII „Перехідні положення“ Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України);

– частини шосту, дев'яту, десяту статті 31, частину п'яту статті 33, частини третю, четверту, п'яту статті 434¹, статтю 434², частину четверту статті 442, частину третю статті 463 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України).

2. Оспорюваними приписами Закону № 1402 унормовано створення у складі Верховного Суду Великої Палати Верховного Суду (далі – Велика Палата) (пункт 1 частини другої статті 37); правовий (юридичний) статус та повноваження Великої Палати (частини перша, друга статті 45); порядок обрання суддів касаційних судів, які діють у Верховному Суді, до Великої Палати (частина третя статті 45); склад Великої Палати (частина четверта статті 45); строк здійснення суддями касаційних судів, обраними до Великої Палати, їхніх повноважень судді Великої Палати (частина п'ята статті 45); обмеження щодо неможливості чинення правосуддя в касаційних судах Головою Верховного Суду та суддями, обраними до Великої Палати, а також щодо неможливості обрання суддів Великої Палати на будь-які інші адміністративні посади, окрім посади Секретаря Великої Палати (частини шоста, сьома статті 45); порядок набуття та припинення повноважень Секретаря Великої Палати, перелік його адміністративних повноважень (частини восьма, дев'ята, десята статті 45); питання, коли засідання Великої Палати можна вважати правомочним (частина одинадцята статті 45); 10-денний строк проведення суддями Верховного Суду зборів для розв'язання питань щодо внутрішньої діяльності касаційних судів відповідно до Закону № 1402 та обрання суддів до Великої Палати, відлік якого ведуть з дня початку роботи Верховного Суду (пункт 12 розділу XII „Прикінцеві та перехідні положення“).

3. Оспорюваними приписами КАС України регламентовано, з-поміж іншого, те, що Велика Палата:

1) діє як суд касаційної інстанції в адміністративних справах з питань щодо:

– перегляду судових рішень, які оскаржують з мотивів порушення правил предметної юрисдикції;

– відступу від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в судовому рішенні іншого касаційного суду, самої Великої Палати чи Верховного Суду України;

– розв’язання виключних (виняткових) правових (юридичних) проблем задля забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовної практики;

2) діє як суд апеляційної інстанції в адміністративних справах із питань перегляду судових рішень Верховного Суду, ухвалених ним як судом першої інстанції у таких категоріях справ:

– щодо актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

– у справах, пов’язаних із виборчим процесом чи референдумом, які розглянуто відповідно до частини третьої статті 273 КАС України;

– про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності;

– у зразкових справах;

3) здійснює перегляд рішень Вищої ради правосуддя, ухвалених за результатами розгляду скарг на рішення її Дисциплінарної палати, маючи повноваження або скасувати такі рішення, або залишити їх без змін (частини сьома, восьма статті 266 КАС України);

4) здійснює перегляд ухвалених в адміністративних справах судових рішень за виключними (винятковими) обставинами з підстави, визначеної пунктом 3 частини п’ятої статті 361 КАС України (встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикцію якої визнала Україна, порушення Україною міжнародних зобов’язань під час розгляду адміністративної справи);

5) є судом, що виконує функції процесуального правонаступника Верховного Суду України та Вищого адміністративного суду України щодо розгляду окремих категорій адміністративних справ, заяв та скарг (відповідно до визначеного розділом VII „Перехідні положення“ КАС України порядку розглядає справи, заяви та скарги, передані від названих судів після початку процесуальної діяльності Верховного Суду).

4. Оспорюваними приписами ГПК України та ЦПК України визначено, зокрема, те, що Велика Палата:

1) діє як суд касаційної інстанції відповідно в господарських та цивільних справах з питань щодо:

– перегляду судових рішень, які оскаржують з мотивів порушення правил предметної юрисдикції;

– відступу від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в судовому рішенні іншого касаційного суду, самої Великої Палати чи Верховного Суду України;

– розв’язання виключних (виняткових) правових (юридичних) проблем для того, щоб забезпечити розвиток права та формування єдиної правозастосовної практики;

2) здійснює перегляд ухвалених у господарських та цивільних справах судових рішень за виключними (винятковими) обставинами з підстави, визначеної пунктом 2 частини третьої статті 320 ГПК України та пунктом 2 частини третьої статті 423 ЦПК України (встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикцію якої визнала Україна, порушення Україною міжнародних зобов’язань під час розгляду цивільної та господарської справи);

3) є судом, що виконує функції процесуального правонаступника Верховного Суду України щодо розгляду окремих категорій господарських і цивільних справ, заяв та скарг (відповідно до визначеного розділом XI „Перехідні положення“ ГПК України та розділом XIII „Перехідні положення“ ЦПК України порядку розглядає справи, заяви та скарги, передані від вказаного суду після початку процесуальної діяльності Верховного Суду).

5. Оспорюваними приписами КПК України регламентовано, зокрема, що Велика Палата:

1) діє як суд касаційної інстанції у кримінальних провадженнях (справах) з питань щодо:

– відступу від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного в судовому рішенні іншого касаційного суду, самої Великої Палати чи Верховного Суду України;

– розв’язання виключних (виняткових) правових (юридичних) проблем задля забезпечення розвитку права та формування єдиної правозастосовної практики;

2) здійснює перегляд ухвалених у кримінальних провадженнях (справах) судових рішень у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикцію якої визнала Україна, порушення Україною міжнародних зобов’язань під час розгляду кримінального провадження (справи).

6. Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України Ухвалою від 25 серпня 2020 року № 175-2(I)/2020 відкрила конституційне провадження у справі.

Велика палата Конституційного Суду України Ухвалою від 1 вересня 2020 року № 36-у/2020 ухвалила розглянути справу у формі письмового провадження.

7. Велика палата Конституційного Суду України дійшла висновку, що є підстави для закриття конституційного провадження у цій справі з огляду на таке.

7.1. Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ Велика палата Конституційного Суду України закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави, визначені статтею 62 цього закону (частина четверта статті 63); такою підставою є,

зокрема, невідповідність конституційного подання вимогам, установленим цим законом (пункт 3 статті 62).

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційному поданні щодо конституційності акта (його окремих положень) зазначаються акт (його конкретні положення), що належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити акт (його окремі положення), а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності акта (його окремих положень) (частина третя статті 51).

7.2. Суб'єкт права на конституційне подання обстоює позицію, що «частина третя статті 125 Конституції України не містить у визначенні назви і статусу Верховного Суду як єдиного судового органу, структурного підрозділу з окремою назвою „Велика Палата Верховного Суду“, який є самостійними судовим органом і одночасно з Верховним Судом діє від його імені, здійснюючи касаційні та в окремих випадках апеляційні повноваження, а тому зміст оспорюваних положень Закону № 1402–VIII стосовно складу та структури Верховного Суду є неконституційними, оскільки не відповідають положенням статей 125 і 129 Конституції України».

Конституційний Суд України вважає, що автори клопотання зводять свої аргументи до незгоди з обраними законодавцем підходами стосовно законодавчого встановлення внутрішньої організації та порядку діяльності Верховного Суду як найвищого суду у системі судустрою України, що не можна вважати обґрунтуванням тверджень щодо невідповідності Конституції України (неконституційності) оспорюваних приписів Закону № 1402, КАС України, ГПК України, ЦПК України, КПК України.

7.3. Обґрунтовуючи свої твердження, суб'єкт права на конституційне подання також цитує положення Конституції України, посилається на юридичні позиції, викладені в рішеннях Конституційного Суду України, та припускає, що Верховна Рада України, ухваливши оспорювані положення Закону № 1402,

установила правові положення та регламентувала правовий порядок усупереч прямим нормам Конституції України.

Конституційний Суд України неодноразово зазначав, що цитування приписів Основного Закону України, юридичних позицій Конституційного Суду України без наведення аргументів невідповідності Конституції України оспорюваних приписів закону України не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності (ухвали Великої палати Конституційного Суду України від 7 лютого 2023 року № 2-уп/2023, від 23 листопада 2023 року № 19-уп/2023).

З огляду на викладене Конституційний Суд України висновує, що суб'єкт права на конституційне подання не навів обґрунтування тверджень щодо неконституційності оспорюваних приписів Закону № 1402, КАС України, ГПК України, ЦПК України, КПК України, а отже, не дотримав вимог частини третьої статті 51 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Наведене є підставою для закриття конституційного провадження у справі згідно з пунктом 3 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного подання вимогам, установленим цим законом.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 35, 51, 62, 63, 65, 66, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 48, § 53 Регламенту Конституційного Суду України Велика палата Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а:

1. Закрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 1 частини другої статті 37, статті 45, пункту 12 розділу XII „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 2 червня 2016 року № 1402–VIII зі змінами та окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України,

Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України на підставі пункту 3 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного подання вимогам, установленим цим законом.

2. Ухвала Великої палати Конституційного Суду України є остаточною.

**ВЕЛИКА ПАЛАТА
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**